

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfattere: Anja Carina Chu Boganes og Karina Lima Jensen

Kandidatnummere: 6033 og 6035

Tittel: Konflikter i barns lek.

Fag:
Barns utvikling, lek og læring

Hoved begreper i oppgaven : Lek, konflikter, erfaring, sonen for den nærmeste utvikling, læring gjennom erfaring og refleksjon, autoritative voksne, verdier og demokrati i barnehagen.

Stavanger
18. januar 2023

Sammendrag

I denne oppgaven er søkelyset rettet mot problemstillingen *“hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?”*. Det som har trigget nysgjerrigheten vår for dette arbeidet er assosiasjonene vi har vært vitne til flere av barnehagepersonale har til konfliktbegrepet, inkludert oss selv. Med utgangspunkt i problemstillingen vår har vi derfor valgt å gjennomføre kvalitative intervjuer i tre forskjellige barnehager. Arbeidet med bacheloroppgaven har bestått blant annet av å intervju fem pedagogiske ledere i disse barnehagene. Vi har forsøkt å diskutere problemstillingen med utgangspunkt i empirien vår, underbygget med teoretiske perspektiver. Dette har ledet oss frem til flere sentrale funn. Et av disse funnene dreier seg om at voksenrollen er avgjørende for om konflikter i lek blir hemmende eller fremmende for barns utvikling. Barns alder ser også ut til å ha vesentlig betydning for konfliktene. Vi har også kommet frem til funnet at konflikter i lek kan gi barn erfaringer med demokratiske verdier. I tillegg kom vi frem til et funn som indikerer at konflikter i barns lek kan være hemmende dersom de fører til ekskludering og det ikke er engasjerte voksne til stede for å støtte. Kort oppsummert ser de pedagogiske lederne på konflikter i lek som fremmende for barns utvikling, dersom det er autoritative voksne til stede som den nærmeste utviklingszone, som legger til rette for læring gjennom erfaring og refleksjon. De ser på konflikter i lek som hemmende for barns utvikling dersom det ikke er voksne til stede som engasjerer seg gjennom disse rollene.

Forord

I forbindelse med barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Stavanger er vi to studenter som har brukt denne høsten til å skrive en bacheloroppgave om pedagogiske leders syn på konflikter i barns lek. Det har vært en spennende og lærerik prosess, men også utfordrende til tider. Å få innblikk i de pedagogiske ledernes like og ulike synspunkter rundt problemstillingen vår har vært interessant og gitt oss mer kunnskap. Å begrense oppgavens innhold som for eksempel empiri og teoretiske perspektiver har vi derimot opplevd som krevende.

Vi vil rette en takk til de fem pedagogiske lederne som stilte til intervju. De har gitt oss interessant og relevant empiri som har gitt oss anledning til å kunne diskutere problemstillingen vår. Det betyr at de har også vært et vesentlig bidrag i å gi oss mer kunnskap om konflikter i barns lek. I tillegg vil vi takke barnehagene som har lagt til rette for at de pedagogiske lederne har kunnet delta i intervjuene våre.

Til slutt vil vi takke veilederen vår Kristin Fugelsnes som har hjulpet oss i skriveprosessen. Hun har gitt oss konstruktive tilbakemeldinger som har bidratt til ny innsikt og refleksjoner rundt oppgaven vår. Det har også gjort oss tryggere i skriveprosessen å ha en pålitelig veileder som henne, da bacheloroppgaven skal være et selvstendig arbeid for oss studenter.

Innhold

Innledning.....	5
Teori og faglitteratur	6
Lek	6
Den autoritative voksne	7
Sonen for den nærmeste utvikling.....	8
Dewey “Learn to know by doing, and to do by knowing “	8
Konflikt	9
Verdier.....	10
Demokrati.....	10
Metode.....	11
Arbeidet med å skaffe informanter	12
Metode for analyse	13
Analyse av empiri	15
Informantene sine definisjoner av begrepet konflikt	15
Barnets alder og modning som betydning for konflikter i lek	16
Betydningen av ulike voksenroller i konflikter i barns lek	16
Informantenes konkrete strategier for konflikthåndtering i barns lek.....	17
Konsekvenser av konflikter i barns lek.....	18
Drøfting	19
Voksenrollen i konflikter i barns lek.....	19
Konflikter i lek som fremmende for barns utvikling	23
Konflikter i lek som hemmende for barns utvikling	26
Avslutning.....	28
Litteraturliste.....	32
Vedlegg.....	33

Innledning

Gjennom utdanningsløpet har vi erfart hvor viktig leken kan være for barns læring og utvikling. I løpet av vår yrkesutøvelse som barnehageansatte har vi vært vitne til varierte syn på konfliktbegrepet, blant kollegaer og oss selv. Vi jobber i barnehage ved siden av studiet og vet hvor komplekst og krevende konflikter kan være. Slik vi har erfart i den pedagogiske virksomheten der barn gjerne mangler strategier for problemløsning, samt tilstrekkelig verbalspråk kan konflikter oppstå hyppig. Dette er uunngåelig etter vår mening. Derfor tenker vi det er betydningsfullt at barnehagepersonalet har kunnskap om både konflikthåndtering og hvordan det kan påvirke barns utvikling. Vi har valgt å se nærmere på konflikter i barns lek. Vi har i lengre tid som studenter vært nysgjerrige på om det kan eksistere både positive og negative sider ved konflikter i barns lek, og om dette er noe som helst bør styres unna eller om det finnes fordeler ved å ikke unnvike dem. Til diskusjonen av problemstillingen vår har vi valgt å intervjuer fem pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager. Empirien fra disse intervjuene blir diskutert i lys av teoretiske perspektiver rundt den valgte tematikken vår. Problemstillingen vår er som følger *“Hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?”*. Til oppgaven vår har vi valgt å ikke ha forskningsspørsmål. Dette valget har vi gjort fordi vi ville informantene skulle styre hvilken retning vi skulle ta, basert på erfaringene og kunnskapen de sitter med.

Vi tenker tematikken er interessant å se nærmere på fordi konflikter i barns lek er noe vi vil oppleve i store deler av arbeidet som fremtidige pedagoger i barnehage. Som allerede barnehageansatte har vi erfaringer med hektiske hverdager som kan skape korte handlingsrom. Dette kan gjøre det utfordrende å beslutte hvilke verdier vi ønsker å formidle til barn og derfor hvilke valg vi ønsker å gjøre. Dessuten synes vi det kan være spennende å se om de pedagogiske lederne vektlegger noe av det vi har lært på barnehagelærerstudiet.

Basert på empirien vår har vi valgt å se på hvilken betydning voksenrollen kan ha i konflikter i lek. Vi skal se på Dewey (Dale, 2018) og Vygotsky (Dale, 2018) sine læringsteorier opp mot voksenrollen i konflikter, ulike voksenroller Öhman (2012) mener de kan ta i barns lek, samt Baumrinds (1966) teori om autoritative voksne. Vi skal også

drøfte hvordan konflikter kan ha positiv og negativ innvirkning på barns utvikling. Diskusjonen av de positive og negative innvirkningene baserer vi på et kapittel fra Skoglund (2015), en artikkel fra FN-sambandet (2022) og ulike styringsdokumenter som barnehagene skal forholde seg til. Dette er styringsdokumenter som rammeplanen (2017), barnehageloven og barnekonvensjonen (1989). Disse teoretiske perspektivene er ment til å belyse empirien vår, i diskusjonen av problemstillingen. Vi skal også kort avklare begrepene “lek” og “konflikt”. Videre følger en metodedel der vi skal gjøre rede for hvordan vi har arbeidet med bacheloroppgaven vår og hvilke erfaringer vi sitter igjen med. Det følger også en presentasjon av empiri vi anser som relevant for å belyse problemstillingen vår. Avslutningsvis skal vi oppsummere oppgaven, samt konkludere hvilke funn vi anser som mest sentrale for studien vi har gjort.

Teori og faglitteratur

I det følgende kapittelet skal vi presentere noen teoretiske perspektiver på de mest sentrale begrepene i oppgaven vår. Vi skal kort definere begrepene lek og konflikter som er tematikker vi har valgt å studere i problemstillingen vår. Videre skal vi også presentere ulike perspektiver på voksenroller i barns lek. I tillegg skal vi gjøre en kort definisjon av begrepene verdier og demokrati som også er relevante for diskusjonene våre.

Lek

Leken er en sentral del av et barns liv og det eksisterer mange forskjellige leketeorier. Ettersom problemstillingen i denne oppgaven handler om konflikter i lek, har vi valgt å løfte frem en generell forklaring av hva lek kan være. Pellegrini (referert i Öhman, 2012, s. 37-38) har delt leken inn i tre perspektiver. Det første perspektivet er et strukturelt perspektiv, der det er de overdrevne kroppsbevegelsene som definerer at det er lek, og hvordan leken varierer. Det andre perspektivet er et funksjonelt perspektiv. I dette perspektivet er selve prosessen i leken i fokus, der leken ikke påvirker virkeligheten og barn tilpasser reaksjonene sine til hverandre. I det tredje perspektivet, kausalt perspektiv, trekker Pellegrini frem at leken er for barn, den er frivillig og lett å ødelegge (Öhman, 2012, s. 37-38). Med dette trekker Pellegrini frem kroppslig lek, rollelek med utprøving og utforsking i samspill med andre, frivillig deltakelse og leken som sårbar, som kjennetegn. Vi anser denne teorien som særlig relevant for vår problemstilling da den beskriver leken slik vi tolker empirien vår.

Margareta Öhman (2012) refererer til Pramling Samuelsson og Asplund Carlsson (2003)

som sier rolleleken kanskje er den vanskeligste, men også den viktigste leken for et barn å lære. De mener det er de voksnes ansvar å lære barn og leke, samt å lære barn om ulike lekekoder (Öhman, 2012, s. 19-20). Det finnes ulike måter å delta i barns lek på. Öhman (2012) tar opp fire ulike roller den voksne kan ta i barns lek. Den første rollen Öhman (2012) skriver voksne kan ha er rollen som observatør. Da plasserer den voksne seg i nærheten av leken og observerer den. Ved å være i nærheten å følge med på leken kan den voksne gi støtte og bekreftelse gjennom for eksempel blick og nikk. Man får også mulighet til å observere barnas utviklingsnivå og posisjon i lek gjennom å innta en slik rolle. Med denne informasjonen kan man tre inn i en annen posisjon for å støtte barn videre i både leken og utviklingen (s. 244). Den andre rollen Öhman (2012) trekker frem er rekvisitøren. Da hjelper læreren barn med å starte en lek, komme inn i den eller gå dypere inn i lekens tema. Det er vesentlig at læreren er tilgjengelig, for å hjelpe til med å for eksempel finne materialer som barna gjerne trenger (s. 245).

Öhman (2012) trekker også frem rollen som medlekende som en tredje rolle en voksen kan ha i barns lek. I en slik rolle tar læreren en aktiv birolle i leken til barna. Da er det de som har hovedrollene og styrer leken. Allikevel er læreren deltakende som for eksempel en kafégjest, der barna jobber i kafeen og serverer gjesten mat. Denne posisjonen i lek gir læreren mulighet til å støtte og utfordre barna når leken begynner å avta. Dette kan hjelpe barn til å være i leken lenger (s. 245). Til slutt kommer den rollen Öhman (2012) kaller lekeleder. Da tar læreren en aktiv rolle i leken ved å tilføre noe nytt for å bevare den lenger. Læreren tar bevisste valg som for eksempel å foreslå leketema, gi barn tilgang til materiale for å sette dem i gang eller for å bygge opp interessen til barn i en avtakende lek (s. 245). Når vi prater med barn er det viktig å tenke på hvordan vi møter dem. Vi skal derfor se på Diana Baumrind (1966) sin teori om den autoritative voksne.

Den autoritative voksne

Diana Baumrind (1966) har delt voksenrollene inn i tre kategorier. Den ene kaller hun "tolerante voksne" der den voksne lar barn bestemme selv hva de ønsker å gjøre. Den andre er "autoritære voksne" der man var opptatt av å ha kontroll på barna og oppdra lydige barn, samt anvendelse av straff dersom barn ikke oppførte seg. Den siste kalte hun "autoritative voksne" der den voksne er klar og rasjonell i møte med barnet. I tillegg til å bruke tid på å forklare regler og forstå barns reaksjoner og handlinger (s. 889-891). Det ble oppdaget at barn som bestemte mye selv hadde en tilfeldig utvikling, og at det var

nødvendig for barns utvikling med en voksen som tok ansvar og hadde klare regler (Baumrind, 1966, s. 888-889). Samtidig er det viktig som en autoritativ voksen å være rasjonell i møte med barna.

Sonen for den nærmeste utvikling.

En annen rolle den voksne kan ha i barns i lek og utvikling er rollen som støtte og veileder. Dette kommer tydelig frem i Lev Vygotsky sin læringsteori om sonen for den nærmeste utvikling. I denne teorien organiserer han barns utvikling i to forskjellige utviklingsnivå. Det første nivået kaller han eksisterende utviklingsnivå. Dette handler om hva et barn kan klare på egenhånd og gir innsikt i barns mentale utvikling. Det vil si at vi kan måle barns kompetanse ved å gi de oppgaver som de skal løse på egenhånd. Dersom barnet får veiledning, støtte eller hjelp av en voksen, eller andre barn blir det ikke regnet med når en skal måle den mentale alderen til et barn (Dale, 2018, s. 158-159). Dette utviklingsnivået kan vise hva barnet klarer å mestre på egenhånd og hvor langt barnet har kommet i utviklingen, men den viser ikke hvordan barnet utvikler seg videre. Derfor la Vygotsky frem det andre utviklingsnivået han kaller for sonen for den nærmeste utvikling. Dette utviklingsnivået viser til hva et barn kan klare med veiledning fra en voksen eller via samarbeid med et mer erfarent barn. Dette er en modningsprosess, der noen med mer erfaring skal få et mindre erfarent barn til å blomstre. Hvis vi ser metaforisk på et barn som en blomsterknopp, trenger barn påfyll gjennom veiledning og støtte for å blomstre, slik en blomsterknopp trenger næring for å blomstre. Ved å bruke denne metoden tar vi ikke bare i betraktning det barnet allerede kan, men også de modningsprosessene som er i ferd med å utvikles (Dale, 2018, s. 159-160). Med denne teorien mener Vygotsky en finner barns mentale utvikling. Dette kan gjøres ved å både se på hva barnet kan mestre på egenhånd, samt hva barnet kan mestre ved hjelp av noen med mer erfaring enn det barnet selv har (Dale, 2018, s. 160). John Dewey har også utviklet en læringsteori som omhandler læring gjennom erfaringer og refleksjon. Denne teorien kommer vi nærmere inn på i det følgende avsnittet.

Dewey "Learn to know by doing, and to do by knowing "

John Dewey deler sin læringsteori i to deler, der begge delene er nødvendige for at man skal oppnå læring og utvikling. Den første delen av teorien handler om erfaring. Dewey mener man gjør seg erfaringer gjennom reaksjoner eller konsekvenser man får av en handling man gjør (Dale, 2018, s. 53). Et eksempel på dette kan være følgende "Frida 3,4 år og Sandra 3,2 år leker familie sammen. Karoline 4,3 år kommer bort og tar dukken de

leker med uten å spørre. Frida skriker og slår Karoline. Da begynner Karoline å gråte”. Dewey hevder erfaring har kun betydning dersom en klarer å koble handlingene sine til konsekvensen, og reflekterer over hvilke forandringer situasjonen gjorde med en (Dale, 2018, s. 53). I eksempelet over vil det si at dersom Karoline klarer å koble at Frida slo henne fordi hun tok dukken, kan hun gjøre seg erfaringen at dersom hun tar noe fra andre barn, slår de henne og det å bli slått gjør vondt. Først når en klarer å koble handlingen sin for eksempel det å ta en dukke, sammen med reaksjonen eller konsekvensen, i dette tilfellet å bli slått, kan en dermed gjøre seg en erfaring.

Erfaringene i seg selv er ikke tilstrekkelig. For å oppnå læring trenger en også å reflektere over selve erfaringen. Refleksjon handler den andre delen av læringsteorien til John Dewey om. Denne delen innebærer å reflektere over handlingene sine og reaksjonene en møtte. Det finnes to ulike typer erfaringer. Den ene av disse er en prøve- og feile metode, der en prøver nye metoder til en oppnår ønsket resultat. Her ser man en viss sammenheng mellom handling og reaksjon, men forstår ikke hvordan det henger sammen. Det er først når en oppdager sammenhengen mellom handling og reaksjon at tanken får en større betydning. Ved å bevisst jobbe med denne type tenking vil en prøve å finne sammenhenger mellom handling og konsekvensen. Det vil da oppstå en utviklingssituasjon. En får en forståelse for hendelsen og kan forklare den. Ved å få erfaringer gjennom å handle og reflektere over følgene av handlingen gjør tankeprosessen det mulig å handle utfra et mål. Det vil si at et barn kan begynne å ha forventninger om hva som må til for å nå et resultat, eller hva som kommer til å skje ved en gitt handling (Dale, 2018, s. 59-60). I eksempelet vi har brukt over kan dette være Karoline som oppnår en utviklingsprosess dersom hun klarer å forstå sammenhengen mellom handlingen sin. Med dette refererer vi til tilfellet hvor hun tok dukken, derav reaksjonen til Frida da hun skriker og slår Karoline. Ved å reflektere over handlingen sin og hva som skjedde kan hun forstå sammenhengen. Når denne forståelsen forårsaker at hun handler annerledes neste gang for å nå målet sitt, er hun i en læring og utviklingsprosess.

Konflikt

Siden problemstillingen vår belyser tematikken konflikt skal vi definere dette kort.

Skoglund (2015) fremstiller konfliktbegrepet i barnehagekonteksten som motstand og protester (s. 40). Konflikter er noe som oppstår daglig og foregår mellom både barn-barn, samt barn og voksne. Skoglund skriver også at konflikter kan føre til både inkludering,

likeverd og frihet eller ekskludering. Ens egne oppfatninger har betydning for hvordan en forholder seg til konflikter, og derfor om de medfører inkludering eller ekskludering. Gert Biesta (referert i Skoglund, 2015, s. 40-41) ser på konflikter og demokrati som to nærliggende begreper, i tilfeller der blant annet motstand som utfordrer spørsmål om inkludering, likeverd og frihet ligger til grunn for konfliktene. Siden dette er noe vi ser kommer til uttrykk i empirien vår har vi valgt å anvende denne teorien i noen sammenhenger.

Verdier

Verdipedagogikken belyser flere felt, men i denne oppgaven avgrensner vi oss til de verdiene som kommer til uttrykk i empirien vår. Boken til Johansson et al. (2015) retter søkelyset mot hvilke verdier som blir formidlet i den pedagogiske virksomheten og denne litteraturen samt rammeplanen tar vi utgangspunkt i når vi berører verdifeltet (s. 11-13). Verdier er noe barnehagen er forpliktet til å bygge sitt arbeid på i form av formidling, praktisering og opplevelse, ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7). Styringsdokumentet fremhever ulike verdier som barnehagepersonalet skal formidle i møte med barn (s. 7-8). Verdier angir noe som er rett eller galt, godt eller ondt enten de er seg personlige eller kollektive. Disse utvikler vi i møte med blant annet omgivelsene våre. (Johansson et al., 2015, s. 15). Johansson et al. påpeker barnehagens viktige rolle som verdiformidler og at formidlingen foregår enten bevisst eller ubevisst (s. 15). Verdipedagogikk handler om flere faktorer, ifølge Thornberg (referert i Johansson et al., s. 16). Den enkelte voksne har et ansvar for å formidle verdiene som barnehagens styringsdokumenter formulerer, i tillegg til å bevisstgjøre seg de ulike verdiene som kommer til uttrykk i samspill med barna, samt reflektere rundt disse i dette møtet med barna. Thornberg trekker frem at begrepet handler også om den pedagogiske praksisen hvor barn internaliserer ulike verdier, basert på samspillet deres med omgivelsene. Samtidig hviler verdipedagogikk på den voksnes bevisstgjøring om hvilke verdier en kommuniserer i møtet med barna. (Johansson et al., 2015, s. 15-17).

Demokrati

Demokrati er et sentralt begrep i funnene fra empirien vår og omhandler en del av drøftedelen. Definisjonen av dette begrepet som følger tar utgangspunkt i en artikkel skrevet av FN-sambandet (2022). Vi har også valgt å kort ta utgangspunkt i hva rammeplanen sier om demokrati, siden dette er et av styringsdokumentene som barnehagen skal bygge sitt arbeid på (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Folkestyre blir brukt synonymt med begrepet demokrati. Et folkestyre vil si at selve befolkningen i et land skal inkluderes når det omhandler spørsmål rundt hvordan et land skal styres. Medborgerne skal altså få være med å påvirke store deler av hvordan det skal styres. I et demokrati hører det forskjellige plikter og rettigheter til som medborger, som for eksempel likeverd og ytringsfrihet. Det skal være en balansegang og ikke skjev fordeling av disse rettighetene og plikter mellom borgerne. (FN-sambandet, 2022). Noen av rettighetene som hører til under et demokrati som likeverd og ytringsfrihet, skal barna få gjøre seg erfaringer med i barnehagen, ifølge rammeplanen. Eksempler på dette hentet fra verdigrunnlaget om demokrati i rammeplanen, er at alle barn skal ha lik rett til å bli inkludert, ha en stemme og bli hørt. Allerede i barnehagen skal personalet bidra med å legge et grunnlag for at barna utvikler positive holdninger til demokratiet. Barna skal også få gjøre seg noen erfaringer med denne styreformens, slik at de kan utvikle en begynnende forståelse for det samfunnet de er en del av. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8-10).

Metode

Forskningsprosjekter kan gjennomføres ved hjelp av ulike metoder. I denne oppgaven har vi tatt utgangspunkt i problemstillingen vår når vi har tatt valget om å bruke kvalitative intervjuer som metode. Kvale og Brinkmann (2015) mener intervju er en god metode når man skal se på ulike aspekter ved menneskelige erfaringer (s. 135). Med dette mener de at intervju er en velegnet metode når man skal studere hvilke erfaringer ulike informanter sitter med. I denne oppgaven er vi på jakt etter hvilke synspunkter og tanker de pedagogiske lederne har gjort seg gjennom erfaringene de har til konflikter i barns lek.

For å få så pålitelige resultater som mulig har vi valgt å avgrense oss til å intervju personer med samme stillingstittel og som jobber på avdelinger med barn i samme alder. Med tanke på barns sosiale utvikling fant vi det særlig interessant å intervju personal som representerer avdelinger med barn i alderen fra tre til seks år. For oss ble det fundamentalt å intervju pedagogiske ledere da de har hovedansvar for organisering på en avdeling, samt veiledning av personalet.

Vi ville være trygge på at vi hadde nok informanter dersom noen intervjuer skulle vise seg å bli avlyst, eller dersom noen av informantene ønsket å trekke seg i etterkant. Vi valgte

derfor å avtale intervjuer med et antall på seks pedagogiske ledere. For å prøve å unngå å påvirke resultatene av intervjuene, var vi påpasselige med å ikke ha noen relasjoner til informantene. Blant informantene som stilte til intervju i denne oppgaven var det både kvinner og menn i ulik alder. Antall år de hadde jobbet i barnehage og som pedagogiske ledere varierte fra 1,5 - 24 år.

Arbeidet med å skaffe informanter

Vi startet med å undersøke hvilke barnehager vi opplevde som aktuelle og tok kontakt ved å ringe styrerne i de forskjellige barnehagene. I første omgang fikk vi raskt tak i to informanter i den ene barnehagen. Videre opplevde vi at flere av barnehagene vi kontaktet ikke hadde kapasitet til å kunne stille med informanter. Dette forårsaket at vi måtte utvide søket etter informanter til barnehager i andre kommuner. I den ene kommunen var det flere barnehager som ønsket å stille til intervju. Vi fikk derfor fire informanter ekstra til å stille til intervju, som representerte to forskjellige barnehager. Deretter kontaktet vi alle informantene som skulle stille til intervju via e-post. Der presenterte vi oss selv og problemstillingen for oppgaven vår. Videre avtalte vi tidspunkter for intervjuene og la inn samtykkeskjema som vedlegg i e-posten. Alle informantene signerte samtykkeskjemaene og sendte de tilbake til oss.

I samtykkeskjemaet ble de pedagogiske lederne informert om intervjuets omfang, anonymisering av dem i oppgaven, taushetsplikt vi som studenter forplikter oss til, deres rettigheter som for eksempel frihet til å la vær å svare på spørsmål, samt mulighet til å trekke sin deltakelse. Vi informerte de også om at informasjonen de utleverer i intervjukskjemaene våre blir slettet. I forkant av intervjuene valgte vi å presentere tema og problemstillingen for informantene via e-post. Vi valgte å holde igjen intervjuguiden. Ved å gi de tematikken og problemstillingen ga vi de et innblikk i hva intervjuet ville dreie seg rundt, men det ga de allikevel ikke mulighet til å forhøre seg med andre i forkant. Derfor er vi bevisste på at det kan være kunnskap informantene sitter med som ikke kommer frem, da de ikke ble forberedt på intervju spørsmålene. Dessuten er vi bevisste på at dette kan påvirke empirien vår.

Da vi skulle i gang med de første intervjuene var det noe som kom i veien for den ene informanten som førte til at intervjuet ble avlyst. Siden vi hadde tatt i betraktning at dette kunne skje, ga det ikke større konsekvenser for oppgaven enn at vi ikke fikk kunnskapen

og erfaringene til denne informanten med som bidrag til diskusjonen av problemstillingen vår. Dette kan ha gitt konsekvenser for funnene våre, dersom informanten sitter med annerledes erfaringer. For å gjøre det enklest mulig for informantene ble intervjuene gjennomført på et lukket rom i barnehagene de jobbet i. Det gjorde at de ikke behøvde å tenke på reisevei eller lenger tid borte fra arbeidsplassen sin, enn selve varigheten på intervjuene. Siden vi ikke hadde lov til å gjøre opptak i henhold til de etiske retningslinjene, besluttet vi å inkludere begge to i gjennomføringen av intervjuene. Dette ga oss muligheten til å fordele arbeidsoppgavene, slik at den ene av oss noterte mens den andre intervjuet informantene. Vi vekslet mellom dette arbeidet annenhver gang for å skape variasjon. Dette opplevde vi som en god løsning da det økte utholdenheten vår, spesielt siden vi intervjuet fire av de fem informantene på en og samme dag. Dessuten tror vi det kunne ha påvirket informasjonen som ble notert ned, dersom vi ikke hadde vekslet mellom de to forskjellige arbeidsoppgavene.

Gjennom hele dette arbeidet med bacheloroppgaven har vi vært bevisste hvordan vår bakgrunn kan bidra til å påvirke datainnsamlingen. Med dette mener vi hvor lett det er å tolke informantenes svar basert på egen bagasje med erfaringer. Dette med hvordan forskerens personlighet kan påvirke forskningsarbeidet er også noe Dalland (2020) trekker frem (s. 57). Vår bevissthet rundt dette gjør at vi har jobbet for å få en så pålitelig oppgave som mulig, der vi har prøvd å fokusere hele tiden i prosessen på hva de pedagogiske lederne har sagt i forbindelse med problemstillingen vår.

Metode for analyse

Da vi skulle i gang med å analysere empirien vår gikk vi systematisk gjennom et intervju om gangen. Vi valgte å dele opp intervjuene i mindre deler slike som Dalland (2020) sier vil hjelpe en til å finne sentrale sider ved det intervjupersonen har sagt (s. 94). Det var noen syn som gikk igjen hos informantene, disse skilte vi ut for å kunne kategorisere de i ulike teoretiske perspektiver. De synene som var relevante for problemstillingen uthevet vi ved hjelp av en fargekode og kopierte dem over i et analyseskjema. Under hver kategori hadde vi relevante sitater fra informantene som skulle hjelpe oss videre i arbeidet. Resultatene fra analysen har ført oss frem til funnene vi har valgt å drøfte videre opp mot problemstillingen. Vi organiserte empirien vi anså som relevant for problemstillingen inn i fem skjemaer, et for hver informant. Analysemetoden vi har anvendt har hjulpet oss til å skaffe oversikt over det som kommer til uttrykk i empirien, som er relevant for

problemstillingen vår. Informantene anvendte fagbegreper i liten eller ingen grad. Selv om informantene ikke brukte fag begreper hjalp analysemetoden oss til å identifisere teoretiske perspektiv gjennom synspunktene de løftet frem. Gjennom denne analysemetoden har vi gjort flere funn. Vi har valgt å avgrense oss å drøfte noen av disse. Dette var funn som vi så gikk igjen hos flere av informantene. Funnene i denne analysen brukte vi også til å plukke ut relevant faglitteratur som vi ønsket å ta med i drøftingen. I de funnene vi har valgt å drøfte har vi forsøkt å finne frem til primærkildene, og satt oss inn i disse. Allikevel har vi i noen tilfeller brukt litteratur som bygger på andre kilder.

Basert på analysemetoden vi har anvendt har vi gjort oss erfaringer med et dilemma. På den ene siden var det nyttig å organisere den relevante empirien for problemstillingen inn i et skjema for hver informant. Dette opplevde vi som effektivt for å finne ut hvor mange informanter det var som hadde felles synspunkt. I tillegg var det lettere for oss når vi skulle finne frem til informantenes det de hadde sagt, i henhold til drøfting av problemstillingen. På den andre siden sitter vi igjen med en tanke om at det hadde vært mer ryddig og oversiktlig å organisere denne empirien inn i et felles skjema. Da hadde vi sluppet å forholde oss til mange sidetall og miste flyten i arbeidet med presentasjon av empiri. Dersom vi skulle gjennomført analyse arbeidet om igjen hadde det vært interessant å innordne alle kategoriene med relevante sitater fra informantene inn i et og samme skjema.

Etter å ha skrevet denne bachelor oppgaven sitter vi igjen med flere gode erfaringer selv om det til tider har vært krevende å kombinere oppgaveskriving med full jobb og privatliv. Det har vært spesielt interessant å intervju pedagogiske ledere og få innblikk i deres tanker og erfaringer i forhold til problemstillingen. Noe vi opplevde som utfordrende i noen av intervjuene var å holde oss innenfor tidsrommet som var avtalt. Grunnen til dette var fordi informantene hadde mange interessante erfaringer og perspektiver de delte. Underveis i selve intervjufasen regulerte vi mengden oppfølgingsspørsmål vi stilte, for å redusere lengden på intervjuene. På den måten klarte vi å holde oss innenfor tidsrammene som var avtalt. En annen ting vi opplevde som krevende underveis i skriveprosessen var å måtte avgrense oss. Vi hadde mange interessante funn, men på grunn av oppgavens omfang hadde vi ikke kapasitet til å ha med alle funnene. Vi valgte derfor å prioritere funn som flere informanter la vekt på, og noen funn informantene hadde varierte meninger om som vi opplevde som interessante å se nærmere på.

Til tross for at vi begynte før skriveprosessen med å forberede teori, avventet vi med å skrive det ned til vi hadde gjennomført intervjuene. Dette var et valg vi gjorde for at kunnskapen ikke skulle påvirke våre tolkninger av intervjuene. Ved å gjennomføre det i denne rekkefølgen fikk funnene legge føringen i hva vi skulle drøfte videre i denne oppgaven. Samtidig førte dette til at vi fikk en stor jobb i etterkant av intervjuene, i stedet for å fordele denne jobben underveis i selve prosessen. Skulle vi gjort dette om igjen hadde vi valgt å anvende den teorien vi antok kunne bli relevant for selve tematikken i problemstillingen vår, i forkant av intervjuene. På den måten hadde vi sluppet å bruke tid på dette i etterkant. Da kunne vi gått tilbake i det eventuelle dokumentet og hentet den teorien som ble relevant.

Analyse av empiri

Gjennom våre fem intervjuer har vi gjort flere interessante funn. Noen av disse var til felles for flertallet, samtidig som det var noen synspunkter som ble nevnt av få eller kun en av informantene. Problemstillingen vår er som følger *“Hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?”*. Da vi spurte informantene om de kunne komme med eksempler på konflikter som kan oppstå i lek trakk samtlige av dem frem at konflikter kan oppstå i rolleleken dersom flere barn vil ha samme leke, eller er uenige om roller i leken. En av informantene trakk også frem hvordan språkutviklingen kan påvirke om barn gjør seg forstått. Mens en annen sier *“Det kan oppstå konflikter ved misforståelser”*. I dette kapitlet skal vi analysere deler av empirien vi anser som relevant til diskusjonen av problemstillingen vår. Funnene vi gjør fra analyse av empirien vår skal vi belyse med teoretiske perspektiver i drøftedelen, i forsøket på å besvare problemstillingen vår. Vi er bevisste empirien vi presenterer i de forskjellige sammenhengene sklir over hverandre, til tross for at den er organisert under ulike overskrifter.

Informantene sine definisjoner av begrepet konflikt

I spørsmål om hva informantene legger i begrepet konflikt får vi svar som *“Barn som er uenige i leken”*, og *“Konflikter generelt i utgangspunktet er et negativt ladet ord, det skal en del til for at jeg kaller det konflikt. Synes ordet uenighet er en mildere form enn konfliktbegrepet. Tenker at konflikt i barns sammenheng er en eskalerende uenighet”*. Vi opplever at felles for flere av informantene er at de beskriver konfliktbegrepet med at barn er uenige i leken. Videre fant vi også ut at det er noen som mener at konflikter er noe som

oppstår i relasjoner. En av informantene sier følgende “Jeg tenker det er en ubalanse i relasjonene i de ulike gruppene. Det er høye stemmer og verbalbruk eller fysisk kontakt i form av biting eller slåing. Det skaper en uro i situasjonen.” En annen sier “Det er krangling eller uenighet jeg legger i begrepet. Det er noe større enn bare en krangel, noe som oppstår jevnlig, noe man må jobbe med over tid, relasjoner som må jobbes med. For eksempel noen som gjentatte ganger blir holdt utenfor eller rakk ned “.

Barnets alder og modning som betydning for konflikter i lek

Det kom også frem blant flere av informantene er at de yngste barna oftere står i konflikter. Hvorfor de yngste oftere havner i konflikter hadde se forskjellige meninger om. Den ene informanten mente “Konfliktene har mye å si for alderen. Desto mer språkutvikling de har, desto mer kan de si” mens en annen hevdet “De yngste er gjerne veldig opptatt av seg og sitt, og da kan det oppstå konflikter”. Det er også en informant som mener “Noen aldersgrupper får mer ansvar enn andre. 3-åringene har bestemt seg for hvordan ting skal være og hvis det ikke er sånn så raser verden, mens de eldste kan forhandle litt mer. Dagen til barna er selvfølgelig avhengig av situasjonene”. Med dette ser vi de pedagogiske lederne har ulike forventninger til ulik alder. En informant sier følgende “Jeg kan gjerne stå å observere en konflikt å se hva som egentlig foregår og om de klarer å løse selv. Men jeg tror aldersgruppen, særlig de yngste 3-4 åringene trenger mer veiledning og støtte og mer alternative veier å gå”. Mens en annen informant oppfordrer barna som er eldre til å hjelpe de yngre når de leker sammen, og trer inn kun dersom det er behov. Det er også en som sier “Førskolebarna er blitt så store at de kan være med å finne løsninger selv. Finner de gode løsninger kan leken fortsette”. Samtidig er informantene bevisste at noen leksituasjoner kan bli avbrutt dersom de voksne ikke er til stede og kan forklare, veilede eller være rollemodeller. En informant sier leken sjeldnere blir avbrutt når de møter barna på følelsene deres og forståelsen.

Betydningen av ulike voksenroller i konflikter i barns lek

I spørsmål om hvilken betydning voksenrollen har for konflikter i lek får vi ulike svar fra informantene. “Er vi færre voksne på jobb er vi færre voksne til å støtte på avdelingen. Dette fører gjerne til at en ofte bare beordrer barna” er noe som kommer frem. Mens en av de andre informantene sier “Vi er veldig bevisste på å ikke ta den skylddelingen hele tiden, men være veldig bevisste på den definisjonsmakten vi har. Vi prøver å slutte med å skyld på hverandre hele tiden, men heller tenke på hva en som voksen kan gjøre for å få de ulike barna inn i lek”. “Tydelige på å avklare forventninger eller regler i forkant. Setter rammer

for dem. Prøver å involvere barna i å legge rammene, bruker mye språket til å informere dem.» - «Det er ikke barna det er noe galt med, men hva kan vi voksne gjøre med omgivelsene og det rundt. Vi ønsker heller at det er den voksne som er forbilde og tar ansvar og er den trygge veilederen». Det ble trukket frem hvilken betydning voksenrollen har for konflikter og barns sosiale utvikling. En av informantene sier blant annet i denne sammenheng «Konflikter kan være hemmende hvis det ikke er voksne til stede og kan veilede, men hvis de voksne er der og kan veilede så er konflikter fremmende». En annen informant sier «Jeg tror barn er avhengig av å få støtte og veiledning av de voksne for å utvikle den sosiale kompetansen». Noen av de andre sier «Det er vår oppgave som voksne å veilede. Vi kunne ikke hatt konflikter frittgående uten rammer, veiledning og støtte» og «Det er vi som sitter med erfaringene og kan veilede ungene». En annen informant sier følgende «Er veldig opptatt av å prate sammen med barna. Ikke arrestere de å beordre de, men vi er veldig opptatt av å høre alle barnas synspunkter og opplevelser av hva som har skjedd, finne en felles løsning på konflikten sammen med barna. Vi er altså veldig opptatt av samtalen med barna». Her ser vi en informant som er opptatt av de voksne som autoritative, der det er de voksne som har ansvaret for hvordan barna har det og deres opplevelser. Mens den andre informanten gir mer ansvar til barna ved å la barna reflektere og komme frem til løsninger seg imellom. Det er også en informant som er opptatt av hvordan man snakker til barna. Hen sier «Dersom jeg hele tiden går og truer med behaviorisme, da legger jeg jo hele tiden skylden på barnet og fremprovoserer disse kverulerende og egosentriske barna som hele tiden vil trigge. Jeg ønsker heller å si eksempel «Kom så går vi her og rydder». Jeg kan sette mye grenser og rammer, men med å være trygg og varm». Samtidig tror vi det er viktig å huske på det som en annen informant hevder «Det er viktig at vi ikke løser alt for barnet, de vil ikke utvikle seg dersom vi skal løse alt for det. Men heller legger til rette for at de kan løse det sammen».

[Informantenes konkrete strategier for konflikthåndtering i barns lek](#)

Når vi spurte informantene om hvordan de handler i konfliktsituasjoner som kan oppstå i barns lek fikk vi følgende svar «Det betyr ikke så mye hvem som startet konflikten eller ikke, de vil ha ulike opplevelser av situasjonen. Jeg kan ikke gå inn å definere hvem som prater sant eller ikke» sier den ene informanten. Det kommer også frem fra den samme informanten «Føler at deres stemme og mening har noe å si, at det er de som skal få definere og finne løsninger. De får reflektert mer selv, at de ikke føler de blir sett ovenfra og ned, men også at de er verdifulle og at deres mening betyr noe». «Jeg liker best åpne

konflikter, der vi hører begge sider. Jeg liker ikke å dele de fordi de skal lære samspillet med andre barn. Viktig at de kjenner litt på hvordan det er å være mange i en gruppe. Vi reflekterer sammen rundt hvordan vi vil ha det. Lar de se seg selv i andre. Det er bra med konflikter også. De utvikler meninger, selvstendighet og egne synspunkter. Så legger jeg til at barn kan si forskjellige ting og at det er greit å være enige og uenige sammen” er det en annen informant som sier. Det er noen som sier “Vi går ikke inn og bestemmer, vi hjelper dem inn i leken videre. Ikke grave for mye etter hvem sin feil det er, men hvordan vi kan hjelpe de videre. Jeg vil at alle skal få komme til ordet og få plass. Noen er leder, noen vil bli leder, alle skal få plass”. Vedkommende mener også “De trenger å lære og håndtere konflikter å tilpasse seg andre på lik linje som å leke”. En annen informant svarer følgende på spørsmålet “Vi er veldig opptatt av å prate sammen med barna. Ikke arrestere de å beordre de. Men vi er veldig opptatt av å høre begge barnas synspunkter og opplevelser av hva som har skjedd, finne en felles løsning på konfliktene sammen med barna. Vi er altså veldig opptatt av samtalen sammen med barna”. Det er også en informant som mener “Det er viktig av oss voksne å se alle barna som enkeltindivider å respektere at de er ulike. Jeg synes også det er viktig å normalisere at det er lov å vise følelser. Lære dem å vise følelser til hverandre på en respektabel måte”.

Konsekvenser av konflikter i barns lek

Flere av informantene mener konflikter kan påvirke både barn og leken dersom de voksne ikke er til stede og kan veilede. “Enkelte ganger vil leken bli avbrutt. Det skjer mye sjeldnere når vi møter de på følelsene deres og forståelsen” kommer det frem av den ene informanten vår. En av informantene mener “Dersom den voksne ikke griper inn i en konflikt kan den eskalere og bli en skikkelig konflikt. Det kan påvirke barns utvikling på den måten at dersom barn ikke lærer å ord sette følelsene sine blir de mer kroppslige. Barn er avhengig av støtte og veiledning av de voksne for å kunne utvikle den sosiale kompetansen sin “. En annen mener “Konfliktene kunne blitt større, og vanskeligere for barna å komme ut av. Det kunne blitt en mobbesak, og utestenging. Barn trekker seg vekk fra de som starter konflikter for de vil ikke være med dem.” Det er også viktig at de voksne er observante barns lekposisjoner slik den ene informanten mener. Vedkommende sier følgende “Hvis de ikke blir sett påvirker det statusen i leken. Som for eksempel at et barn alltid må være dyr og ikke får være prinsesse”.

En informant sier “Jeg tenker verdiene er viktige for veien videre i livet, som for eksempel

skolen og arbeidslivet. Dersom jeg har fått erfart disse verdiene tidlig i livet vil en gjerne møte andre med dette senere i livet”. Det er en informant som sier “Inkludering er viktig, hvordan vi er i samspill med andre og tar vare på hverandre.” En annen tar opp “Dette med å ha respekt, omsorg og empati for hverandre. Tenker det er viktig av oss voksne å se alle barna som enkeltindivider å respektere at de er ulike”. Andre ting som blir nevnt er “Selvstendighet, vennskap, være gode mot hverandre.

Vedrørende spørsmål angående hvordan barns utvikling kan påvirkes av konflikter svarer en av informantene blant annet “Barnesyn er viktig for at de skal bli tatt med i beslutninger og bidra i å vurdere”. Det er også noen som sier konflikter kan være bra hvis det er voksne til stede og kan veilede, da lærer barn å håndtere å stå i motgang. “Vi skal ruste barna for verden senere ved å lære de å håndtere utfordringer og motgang og finne gode løsninger” hevder en annen informant. “Barn må ha noen erfaringer med konflikter, de må øve seg på å finne løsninger. Så de senere klarer å finne løsninger på egenhånd. Det gjør at de vil håndtere motgang bedre senere i livet” sier den ene informanten. Den samme informanten legger til følgende “Jeg ser på konflikter som fremmede fordi det er en del av livet. De trenger å lære å håndtere konflikter og tilpasse seg andre, på lik linje som å leke”. Informanten sier også “Jeg tenker konflikter er med på å utvikle barn, der det gir de erfaringer som er viktige å bygge på videre i livet. Det er oss voksnes ansvar å gi de gode erfaringer med konfliktene som kan være til hjelp videre i livet”. Flere av informantene trekker frem viktigheten av erfaringer med konflikter for å lære og utvikle forståelse de kan ta med seg senere i livet. En annen informant uttrykker følgende “Barn skal lære samspill med andre barn. At de skal få kjenne på det å være mange” i tillegg “Det er greit å være enige og uenige, men likevel være sammen”.

Drøfting

I dette kapitlet skal vi drøfte problemstillingen “*hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?*”. Derfor skal vi belyse de empiriske funnene våre med teoretiske perspektiver vi anser som relevante til denne diskusjonen.

Voksenrollen i konflikter i barns lek

En av faktorene noen av informantene hevder kan påvirke konflikter i lek er barns alder. Det ble blant annet sagt at de yngste på avdelingene oftere havner i konflikter. Siden alle informantene jobber med barn i alderen 3-6 år prates det da om 3-åringene. Noen

begrunner dette med at 3-åringene fortsatt er opptatt av seg og sitt, andre tror språkutviklingen har betydning. “Jo mer språk et barn har, jo bedre forutsetninger har barn i konflikt, fordi de lettere gjør seg forstått” begrunner den ene informantene det med. Dette kan ha betydning for hvorfor man kan oppleve at de yngste barna på en 3-6 års avdeling oftere havner i konflikter.

En annen ting vi studenter tenker kan være en grunn til konflikter blant treåringene er mindre erfaring. I intervjuene ser vi informantene er enige om at barn må få erfare konflikter slik at de etter hvert kan lære å løse konfliktene på egenhånd. De trekker frem at erfaringer med konflikter vil forberede og hjelpe barn til å håndtere motgang senere i livet. Dewey (1916) mener erfaring er nødvendig for å gi teorien betydning (Dale, 2018, s. 58). Med dette mener han at man må ha erfaringer med kunnskap for å få kompetanse. Han sier barn lærer når de klarer å koble sine egne handlinger i en situasjon med responsen de får etter handlingene (Dale, 2018, s. 53). For at erfaringene skal ha betydning er det nødvendig å reflektere over erfaringene. De gode erfaringene man gjør seg er viktige for veien videre, siden man bygger fremtidige handlinger på erfaringer man allerede sitter med, i følge Dewey (Dale, 2018, s. 59). Utfra det Dewey sier om at fremtidige handlinger bygges på erfaringer man allerede har gjort seg, tenker vi det er naturlig at de yngre oftere står i konflikter. De har gjerne mindre erfaringer med konflikter og konflikthåndtering enn det de eldre har. En av informantene sier “Jeg gir ulikt ansvar til ulike aldersgrupper”. Dette forbinder vi med at de eldre har mer erfaring med konflikter, og har lært seg strategier de kan bruke for å løse konflikter på egenhånd.

En annen informant sa “Jeg kan observere konflikter før jeg eventuelt bryter inn, for å se om de klarer å løse det på egenhånd”. Dette tror vi vil gi barna mulighet til å få erfaring med å løse konflikter på egenhånd. Noe både vi og informantene mener er nyttig for barn å ta med seg videre i livet. En av informantene opplyste hvordan vedkommende reflekterer sammen med barna i ulike situasjoner. Et eksempel på dette var å prøve å få ungene til å speile seg selv i andre, ved å snakke om hvordan de selv ønsker å bli behandlet. Slik Dewey hevder må man reflektere over egne handlinger og responsen i en konflikt for at en konflikt skal gi barn betydningsfull erfaring (Dale, 2018, s. 59-60). Dette tenker vi kan være vanskelig for barn å gjøre på egenhånd. Det er derfor viktig som flere informanter sier, at de voksne tar ansvar for å gi barn gode erfaringer med konflikter gjennom støtte og veiledning. Med dette tror vi de gode erfaringene vil ha betydning for barna senere i livet.

De pedagogiske lederne i den ene barnehagen vi var i la vekt på personalets ansvar i de ulike situasjonene. De trakk blant annet frem hvordan personalet prøver å få barn inn i lek fremfor å finne en skyldig eller legge skylden på hverandre. Det ble også trukket frem viktigheten av å være i forkant med å avklare forventninger og regler i lek, noe som gir klare rammer for de barna som deltar. Andre ansvarsområder personalet jobber med er hvordan de kan være trygge veiledere for barn ved å ta ansvar, være forbilder og gjøre endringer i omgivelsene dersom det er nødvendig. Med dette ser vi sammenheng med hvordan personalet jobber i denne barnehagen og det Diana Baumrind (1966) kaller den autoritative voksne, slik vi tolker det. Hun fant ut at det var nødvendig for barns utvikling med ansvarlige voksne som hadde klare rammer og regler, og som klarte å være rasjonell i møte med barna (Baumrind, 1966, s. 888-889). Et eksempel på dette er en voksen som møter barnet med klare grenser, men formidler dette med en mild og rolig stemme. I to av de andre barnehagene er pedagogene opptatt av å møte barna i konfliktene ved å høre alle sine synspunkter og opplevelser. De prater sammen med barna og bruker samtalene til å la barna være med på å finne løsninger på konfliktene.

Det vi ser barnehagene har til felles er fokuset på personalets ansvar for å hjelpe og veilede barn. Vi synes det er spesielt interessant å se på de ulike strategiene informantene trekker frem. Noen jobber med hvordan personalet kan verne om leken ved å være i forkant. I de tilfellene man ikke klarer det har de fokus på å hjelpe barnet inn i lek. Andre har fokus på hvordan personalet kan støtte og veilede barn gjennom samtale, og lar dem være med på å finne en løsning. Selv om det ikke virket som alle informantene var klar over det, ser vi at pedagoger som jobber i samme barnehage har noenlunde samme strategi for hvordan de jobber med konflikter i lek. I den ene barnehagen kom det klart frem at de hadde en felles kultur for dette området, men det var ikke like tydelig blant de andre informantene. Likevel kunne vi se det var felles strategier også innad i den andre barnehagen.

Som vi tidligere har nevnt er alle informantene opptatt av personalets ansvar for å veilede og støtte barn i konflikter. Den ene informanten trekker frem at man som voksen sitter med mer erfaring enn barn, og at personalet derfor må bruke sin kunnskap til å veilede barna. Selv om informantene ikke bruker fagbegrep ser vi sammenheng mellom det de sier og Vygotsky sin teori om sonen for den nærmeste utvikling. I denne teorien skiller Vygotsky mellom hva et barn kan mestre på egenhånd og hva et barn kan få til ved støtte og

veiledning av en mer erfaren person (Dale, 2018, s. 158-160). Som tidligere nevnt er informantene opptatt av at det er de voksne som har erfaring de kan bruke, for å støtte og veilede barna som er i konflikt. Det er denne støtten og veiledningen som legger grunnlag for hvordan barna lærer å løse lignende konflikter på egenhånd senere i livet. En av informantene nevner at de oppfordrer de eldste barna til å hjelpe de som er yngre når de leker sammen. De voksne passer likevel på å være tilstedeværende i rollen som observatør, slik at de kan tre inn å støtte om det skulle være behov. Denne informanten ser muligheten for å engasjere barn med mer erfaring som sonen for den nærmeste utvikling. Vi tenker denne metoden kan bidra til å utvikle alle de involverte barna, gjennom å oppleve gode erfaringer de kan ta med seg videre i livet. Ved å la de mer erfarne barna gi andre barn veiledning og støtte vil de få erfare det å hjelpe andre. Samtidig vil barn som får veiledning og støtte, få en erfaring som gjør at de kanskje klarer å håndtere lignende situasjoner på egenhånd neste gang. Kanskje lærer de også hvordan de kan hjelpe andre senere, basert på hvordan de selv ble hjulpet. Slik vi ser det er det viktig at personalet er til stede og observerer, slik at de kan tre inn konflikter i lek dersom det er behov.

Viktigheten av at personalet hele tiden er tilgjengelig og til stede for å tre inn dersom det skulle oppstå konflikter i lek er noe alle informantene er enige om. Mens flere av informantene var opptatt av voksenrollen som observerende og veiledende, var det en av informantene som også trakk frem andre ulike roller personalet kan ha. Selv om denne informanten henviste andre navn for voksenrollene har de samme oppgaver som de Öhman (2012) kaller observatør, rekvisitør, medleker eller lekeleder. Som tidligere nevnt handler disse om å være tilstedeværende som voksne i barns lek, men gjennom ulike oppgaver (s. 244-245). Informanten vektlegger voksenrollen som en rollemodell og sier det er viktig å være deltakende i barns lek på forskjellige vis. Noe vi ikke fanget opp til denne oppgaven, men som hadde vært interessant å se nærmere på er om mer deltakende voksne i barns lek kan skape færre konflikter. I så tilfelle hvilken betydning kan dette har for barns utvikling?

Alle informantene mener at dersom de voksne ikke trer inn i konflikter i lek kan de eskalere, og dette kan påvirke barns utvikling. Vi får varierte innspill vedrørende hvordan det kan påvirke barns utvikling. En informant sier "Dersom barn ikke lærer å sette ord på følelsene sine blir de kroppslige. Barn er avhengig av støtte og veiledning av de voksne for å kunne utvikle den sosiale kompetansen sin ". Andre sier det kan påvirke barns trivsel og selvbilde dersom de voksne ikke involverer seg i konflikter i lek. Samtidig at det kan

oppstå mobbing og utestenging, som kan påvirke barns selvbylde. Rammeplanen sier blant annet følgende “Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forbygge krenkelser og mobbing” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Det er derfor barnehagepersonalet sitt ansvar å støtte barn i konflikter slik at de kan lære å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser slik det står i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Basert på de ulike perspektivene vi har drøftet tenker vi det er vesentlig at barn får støtte og veiledning i situasjoner de ikke klarer å mestre selv. På en slik måte at de kan oppleve mestring, utvikling og erfaringer som de kan bygge videre på senere i livet. Med utgangspunkt i empirien vi har drøftet ser vi det er ulike måter å håndtere konflikter på. Dette vil kanskje være avhengig av hvilke barn som er involvert og de konfliktene det er snakk om. Vi tror likevel det er av betydning at barn får kombinerte erfaringer. Både med å løse konflikter på egenhånd, men også det å få støtte og veiledning av voksne eller andre mer erfarne barn.

Konflikter i lek som fremmede for barns utvikling

Ifølge rammeplanen skal barnehagen være et inkluderende fellesskap der alle barna skal få ytre seg, bli hørt og delta (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Barnehagen skal også verdsette barnets handlinger og individuelle uttrykk, samt fremme solidaritet og ansvarlig deltakelse i et demokratisk fellesskap (s. 21). Basert på analyse av empirien vår tolker vi informantene vektlegger disse forpliktelsene barnehagepersonalet har, i konflikter som kan oppstå i barns lek. Flere deler av den følgende empirien som handler om verdier, sett i lys av teoretiske perspektiver, sklir over i hverandre etter vår mening. Allikevel har vi valgt å organisere det inn i forskjellige avsnitt for å gjøre innholdet så ryddig og oversiktlig som mulig.

Informantene sier for eksempel de ikke er ute etter å finne noen skyldige å arrestere, men er opptatt av å høre alle barnas opplevelser og synspunkter i en konflikt, forsøke å komme frem til felles løsninger og lære barn samspill med hverandre i et fellesskap. En av informantene våre påpeker konflikter kan være bra fordi det er med på å la barn utvikle egne synspunkter, meninger og selvstendighet. I tillegg sier en annen informant barnesyn er viktig for at de skal bli tatt med i beslutninger. Vedkommende legger til at barn er verdifulle og at deres stemme og meninger betyr noe, at det er de som skal få definere og

finne løsninger på konfliktene med voksne som støtte. De fleste informantene ser ut til å vektlegge samtalen og sier de prøver å styre unna at barn føler seg sett ovenfra og ned som objekter, samt unngå beordring og bestemmelser i konflikthåndteringer i lek. Den ene informanten mener det er viktig å normalisere at barn viser følelser, men at det gjøres på en respektabel måte ovenfor hverandre som individer. En annen informant sier leken går sjeldnere i oppløsning av konflikter, når de møter følelsene til barna med forståelse. Informanten legger videre til at personalet bør være bevisste sin definisjonsmakt. “Det betyr ikke så mye hvem som startet konflikten eller ikke, de vil ha ulike opplevelser av situasjonen. Jeg kan ikke gå inn å definere hvem som prater sant eller ikke” sier den samme informanten. Disse synspunktene kan tyde på at informantene er opptatt av å møte barn som subjekter og fremme ytringsfrihet i konflikter i lek, slik vi tolker det.

“I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av” står det i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Det står også formulert at alle barn skal få ytre seg, delta og bli hørt (s. 8). Som tidligere nevnt kan konfliktbegrepet i barnehagekonteksten forstås som protester og motstand (Skoglund, 2015, s. 40). Evne til å yte motstand er formulert som noe barnehagepersonale skal oppmuntre barn til, for å skape endringer ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Ulike perspektiver som for eksempel kan bidra til å skape motstand skal legge grunnlaget for demokratisk fellesskap i barnehagen (s. 8-9). Med utgangspunkt i definisjonen av konfliktbegrepet Skoglund (2015) legger frem, kan det derfor se ut til at rammeplanen (2017) fremstiller begrepet demokratisk fellesskap som et synonym. Det forutsetter at konstruktiv motstand ligger til grunn for at konflikter skal kunne forstås som et demokratisk fellesskap, slik vi fortolker styringsdokumentet og denne teorien. Gert Biesta (referert i Skoglund, 2015, s. 41) legger frem begrepet subjektivering som en del av demokrati i pedagogiske institusjoner. Subjektivering innebærer et menneskes frihet til å handle som et selvstendig og autentisk vesen. Slik vi forstår dette begrepet ser vi paralleller mellom ytringsfrihet, subjektivering og ytelse av konstruktiv motstand. Allikevel er ikke subjektivering og konstruktiv motstand tilstrekkelig for at et demokrati skal være levedyktig da både FN-sambandet (2022), Skoglund (2015) og rammeplanen (2017) løfter frem flere faktorer som inngår i et demokrati. Noen av dem kommer vi nærmere inn på i det følgende, da de kommer til uttrykk i empirien vår. Siden barn skal dannes som blant annet demokratiske medborgere, tenker vi det er vesentlig å fremme ytringsfrihet og subjektivering i

barnehagen. Med dette mener vi å ivareta alle unike individer sin rett til å uttrykke seg og bli hørt i barnehagens fellesskap.

Å la alle barn i en konflikt få oppleve at deres stemme får betydning, er også noe som blir løftet frem av informantene. Flere av dem ser på konflikter i lek som et bidrag til å fremme barns forståelse av at mennesker er forskjellige som individer, utvikle trygghet og respekt for forskjeller, samt styrke forståelsen av egen verdi i et fellesskap. Den ene informanten sier “Jeg vil at alle skal få komme til ordet og få plass”. Vedkommende begrunner det kan påvirke blant annet statusen i leken dersom et barn ikke blir møtt med like rettigheter som de resterende individene. Noe vi selv tenker kan resultere i at barnet blir tildelt en lekerolle av andre barn uten å få innflytelse, som for eksempel å være et dyr uten å være tilfreds med egen rolle. “Tenker det er viktig av oss voksne å se alle barna som enkeltindivider å respektere at de er ulike” sier en annen informant. Vi tolker synet informantene har på konflikter i lek som er presentert i dette avsnittet, gjenspeiler verdier som inkludering og likeverd. Skoglund (2015) skriver at ideelt sett er et demokrati bygget på grunnverdier som inkludering av alle når det omhandler beslutninger i styringen av et samfunn (s. 43). Likeverd er en av rettighetene et menneske har krav på som medborger i et demokrati (FN-sambandet, 2022). Brostrøm (referert i Johansson et al., 2015, s. 27) hevder at barn kan anses som politiske subjekter på vegne av deres status som likeverdige medlemmer i samfunnet. I verdigrunnlaget som omhandler likestilling og likeverd i rammeplanen står det følgende “Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). I en annen sammenheng står det formulert at personalet skal verdsette mangfoldet av ulike perspektiver, meninger og behov i fellesskapet (s. 21). Personalet har også ansvar for å bidra til at barn utvikler respekt for forskjeller (s. 8-9). Vi tenker ved å la alle barn få medvirke og oppleve deres stemme har betydning i konflikter i lek, kan dette kanskje bidra til å utvikle deres forståelse av å være like mye verdt som de andre individene. Samtidig tenker vi ved å synliggjøre forskjeller kan dette kanskje bidra til at barn utvikler respekt for mangfold, i et lengre perspektiv. Vi tror dette kan være viktig fordi barnehagepersonalet skal fremme danning ifølge rammeplanen (2017), som blant annet medborger i et demokratisk samfunn, med likeverd og inkludering som en av grunnverdiene.

“Jeg tenker verdiene er viktige for veien videre i livet, som for eksempel skolen og arbeidslivet. Dersom jeg har fått erfart disse verdiene tidlig i livet vil en gjerne møte andre

med dette senere i livet” hevder den ene informanten vår. Johansson et al. (2015) skriver at barnehagepersonalet er viktige bidragsyttere i barns utvikling når det gjelder formidling og læring av verdier. Den sosiale dimensjonen er medvirkende når det gjelder internalisering av verdier, som for eksempel sosiale samspillsmønstre og vaner (s. 15). Dessuten står det i rammeplanen at barnehagen skal legge til rette for at barna får utvikle forståelse for verdier som er viktige for fellesskapet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Demokrati er formulert som eget verdigrunnlag i rammeplanen (s. 8-9).

Grunnet synet til informantene mener vi de formidler demokratiske verdier i konflikter i lek, under gitte rammer. De nevner ikke begrepet demokratiske verdier i noen sammenheng. Allikevel kommer det tydelig frem i empirien at de er opptatt av å fremme ytringsfrihet, inkludering og likeverd i konflikter, som vi tidligere har vært innom. FN-sambandet (2022) og rammeplanen (2017) fremhever dette som noen forutsetninger som må ligge til grunn for et demokrati. Skoglund (2015) viser til demokrati som et spørsmål om inkludering, frihet og likeverd (s. 43). I tillegg skriver hun konflikter som utfordrer slike spørsmål er essensielt for at et demokrati skal kunne bestå (s. 40). Siden det kan se ut som informantene er opptatt av å fremme disse verdiene, tilsier forståelsen vår at konflikter i lek kan bidra til et demokratisk fellesskap. På lengre sikt kan dette kanskje bidra til at barn internaliserer disse grunnverdiene i et demokrati etter hvert som det blir eldre (Johansson et al., 2015, s. 15-16). Noe vi tenker kan være positivt å gi de erfaring med, da vi lever i et demokratisk samfunn og er ansvarlige som barnehagepersonale for å fremme danning ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Kort oppsummert tenker vi konflikter i lek kan gi rom for erfaringer med demokratiske verdier dersom personalet fremmer inkludering, ytringsfrihet, likeverd samt møter barn som politiske subjekter. Derfor kan dette tyde på at det kan være en fordel å ikke unnvike konflikter i lek i visse tilfeller, slik vi ser det.

Konflikter i lek som hemmende for barns utvikling

Noe alle informantene ser ut til å være enige om er at dersom de voksne ikke involverer seg i konflikter i lek kan de eskalere. Dette mener de kan påvirke barns læring og utvikling i en destruktiv retning. En av informantene sier blant annet “Konflikter i barns lek kan være hemmende hvis det ikke er voksne til stede og kan veilede, men hvis de voksne er der og kan veilede så er konflikter fremmende”. “Ofte har vi voksne en rolle i samspillet på hele avdelingen. Er vi færre voksne på jobb er vi færre voksne til å støtte på avdelingen.

Dette fører gjerne til at en ofte bare beordrer barna” hevder en annen informant. Selv har vi erfart at ingen dager i en barnehage er like. Det er en levende organisasjon hvor personalet ofte må justere seg og gjøre endringer i det pedagogiske tilbudet. Ifølge både rammeplanen, jf. Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon skal alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, ha barnets beste som hensyn til enhver tid (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Det betyr at i noen tilfeller må personalet ivareta barnegruppens sikkerhet fremfor å prioritere delene av det pedagogiske tilbudet som omhandler læring og utvikling. Med dette mener vi det er ikke gitt at barn som står i konflikter i lek vil alltid kunne møtes utfra de strategiene informantene våre vektlegger i intervjuene, ideelt sett. Johansson et al. (2015) skriver at effektivitetsverdier kan virke som en trussel mot verdier som er sentrale for barnehagepersonale å fremme (s. 34-35). Dersom ei avdeling er for eksempel preget av høyt sykefravær og utilstrekkelig bemanning, kan dette kanskje føre til at personalet må ty til effektivitet i handlingene sine og nedprioritere andre verdier de er opptatt av å formidle til barn. På denne måten kan effektivitetsverdier få negative konsekvenser for de verdiene personalet i utgangspunktet ønsker å gi barn erfaringer med. Som vi tidligere har nevnt er informantene våre opptatt av blant annet å inkludere alle barna i en beslutningsprosess og la alle bli hørt, når det gjelder å finne felles løsning på en konflikt. For å kunne oppnå idealet de vektlegger er barnegruppen avhengig av tilstrekkelig antall voksne som er tilstedeværende og handler bevisst i konflikter i lek, slik vi tolker empirien belyst med teori.

Vi blir introduserte for varierte synspunkter når informantene diskuterer hvilke uheldige konsekvenser konflikter i lek kan ha for barns læring og utvikling. En informant sier for eksempel “Dersom barn ikke lærer å sette ord på følelsene sine blir de kroppslige. Barn er avhengig av støtte og veiledning av de voksne for å kunne utvikle den sosiale kompetansen sin “. Flertallet mener konflikter i lek som eskalerer uten tilstedeværende voksne kan føre til utestenging og mobbing, og at dette kan påvirke barns selvbilde og trivsel. Ifølge Young (referert i Skoglund, 2015, s. 43-44) kan ekskludering inndeles i to former. Enten intern ekskludering eller ekstern ekskludering. Intern ekskludering innebærer ekskludering fra rettigheter som å bli behandlet som likeverdig, til tross for individet eller gruppen det berører blir inkludert i fellesskapet. I barnehagekonteksten kan dette begrepet innebære at et barn blir inkludert i lek, uten å bli behandlet som likeverdig i forhandlingen om roller og regler. Ekstern ekskludering innebærer mangel på rettigheter som for eksempel medbestemmelse og deltakelse, som følge av ekskludering fra fellesskapet. (Skoglund,

2015, s. 44). Informantene anvender synonymer av begrepet ekskludering, som for eksempel “utestengning”. Allikevel anser vi de to formene for ekskludering vi nå har presentert som relevante for empirien vår. Når konfliktene ikke lenger er preget av demokratiske verdier som frihet, likeverd og inkludering vil dette føre til ekskludering (Skoglund, 2015, s. 43-45). Da er ikke konfliktene lenger konstruktive men snarere destruktive, slik vi tolker det informantene hevder i lys av de to formene for ekskludering Young (referert i Skoglund, 2015, s. 43-44) peker på.

Avslutning

I denne oppgaven har søkelyset vært rettet mot problemstillingen “*Hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?*”. Diskusjonen av denne problemstillingen har basert seg på intervjuene vi har gjennomført av fem pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager. De sentrale funnene vi har gjort har vi drøftet ved hjelp av teori. Empirien har bidratt til å gi oss mer dybde enn det vi tidligere hadde rundt årsakene til at konflikter kan være hemmende eller fremmende for barns utvikling, samt pedagogiske strategier for hvordan en best mulig kan møte barn og fellesskapet det utgjør, i slike situasjoner.

Det ene av de sentrale funnene er at konflikter i barns lek kan være hemmende dersom de fører til ekskludering og det ikke er engasjerte voksne til stede for å støtte. Først drøftet vi dette i lys av noen dilemmaer ved barnehagedriften som for eksempel sykefravær blant ansatte. I denne sammenheng fant vi ut at både enkeltbarn, barnegruppen og personalgruppen blir mer sårbare i konfliktsituasjoner og det kan påvirke kvaliteten på det pedagogiske tilbudet. Noe som betyr at personalet kan miste en del av sin kapasitet og må gjerne ty til effektive løsninger, snarere enn å møte alle individer på deres nivå med forståelse i konflikter i lek. Det kan påvirke resultatet for om leken går i oppløsning eller ikke, mener en av informantene. Ifølge samtlige av informantene våre kan konflikter i lek eskalere og få uheldige konsekvenser dersom voksne ikke engasjerer seg. Dette kan være en av årsakene til at de kan være hemmende for barns utvikling. En annen årsak vi har drøftet er at konflikter i lek kan være hemmende for barns utvikling i tilfeller hvor de fører til ekskludering. Dette har vi drøftet i lys av to former for ekskludering, som Young (referert i Skoglund, 2015, s. 43-44) angir. Flere informanter mener det å bli ekskludert kan påvirke barns selvbilde og trivsel. Derfor tolker vi konflikter i lek som fører til

ekskludering, kan ha en destruktiv innvirkning på barns utvikling som forårsaker at konflikter blir uheldige. Dersom personalet ikke har tilstrekkelig bemanning og kapasitet til å engasjere seg i konflikter i barns lek, som bærer preg av ekskludering, bør konflikter styres unna slik vi forstår empirien sett i lys av teori.

Et annet sentralt funn vi har kommet frem til er at konflikter i lek kan gi barn erfaringer med demokratiske verdier. Vi har diskutert dette i tråd med verdier som inkludering, likeverd og ytringsfrihet. Da dette er verdier informantene våre ser ut til å vektlegge i konflikthåndteringer i barns lek. Blant annet disse verdiene må ligge til grunn for at et demokrati skal være levedyktig, skriver Skoglund (2015) og FN-sambandet (2022). I rammeplanen (2017) er demokrati formulert som et eget verdigrunnlag som skal fremme blant annet fellesskap, like rettigheter for alle til å delta og bli hørt (s. 8-9). Derfor har vi kommet frem til at konflikter i lek som er preget av disse verdiene samt konstruktiv motstand og subjektivering kan bidra til å gi barna erfaringer med demokratiske verdier. Slik vi tolker det kan det derfor være hensiktsmessig å ikke unngå konflikter i barns lek, i disse tilfeller. Ifølge informantene våre forutsetter dette tilstedeværende voksne som engasjerer seg i konfliktsituasjoner i barns lek. De har også pekt på ulike roller som barnehagepersonale bør anvende for at konfliktene skal ha gunstig effekt på barns utvikling. Disse oppsummerer vi kort i det følgende avsnittet.

Vi gjorde også funnet at voksenrollen er avgjørende for om konflikter i lek blir hemmende eller fremmende for barns utvikling. I denne sammenheng la de frem flere strategier de mener personalet bør anvende i møte med barn i konfliktsituasjoner. De fremhevet ulike roller som for eksempel personalets ansvar for å gi barna erfaringer. Dette har vi drøftet i lys av John Dewey sin læringsteori som omhandler læring gjennom erfaring og refleksjon. Det første vi kom frem til var at manglende språk- og sosial utvikling kan ha betydning for at de yngste barna oftere står i konflikter. Vi tenker dette kan ha betydning fordi de yngste barna mangler tidligere erfaringer med strategier for konflikthåndtering. Derfor vil det være personalets ansvar å gi barn gode erfaringer, slik at de kan lære hvordan de kan møte motgang senere i livet. Videre kom vi frem til at det er viktig å gi barn erfaringer med konflikthåndtering slik at de kan ta med seg disse inn i lignende situasjoner på egenhånd. Informantene pekte også på viktigheten av å gi barn støtte og veiledning i konflikter, dette synet har vi drøftet med utgangspunkt i Lev Vygotsky sin teori om sonen for den nærmeste utvikling. Diskusjonen har gitt oss innsikt i at hovedansvaret ligger hos personalet.

Samtidig som en kan se et utviklingspotensial hos barn som får hjelp av et annet barn, som er mer erfarent. Likevel er det nødvendig med personale som er tilstedeværende og observerer, slik at de kan tre inn i konflikter i lek dersom det skulle bli behov. Vi fant ut at dette kunne gi god utvikling og erfaring for både barnet som hjelper, men også barnet som blir hjulpet. I empirien kom det også frem ulike måter å møte barn på i konfliktsituasjoner. Noen var opptatt av personalets ansvar for å hjelpe barn inn i lek, gjennom å være en autorativ voksen. Da har man tydelige rammer for barn, men møter det samtidig med varme og trygghet. Andre var mer opptatt av samtalen med barna. Vi tror det er viktig med både tydelige og varme voksne, som tar seg tid til denne samtalen. Samtalen er viktig for at barn skal få reflektere, slik at de får gjort seg erfaringer med konflikthåndtering. I de situasjonene barn ikke klarer å komme til en felles løsning blir det sentralt med voksne som hjelper barn inn i lek, slik at ingen skal bli stående igjen alene.

En av svakhetene ved vår empiriske studie er at vi ikke har tatt høyde for barn med språklige utfordringer. Med språklige utfordringer mener vi både barn med annet morsmål eller funksjonsnedsettelse. Det som kunne vært interessant å undersøke videre er hvordan barn i alderen 3-6 år med disse forutsetningene får støtte gjennom konflikter i lek. Er personalet positive til at barn med språkvansker får gjøre seg erfaringer med konflikter, eller er det slik at de forsøker helst å avlede barna fra konflikter i lek? Vi er særlig nysgjerrige på om de får gjøre seg erfaringer med demokratiske verdier i konflikter i lek, på lik linje med barn som mestrer verbalspråket.

Noe vi har valgt å ikke løfte frem i denne oppgaven, som vi allikevel også synes kan være interessant å se nærmere på er det en informant uttalte om påvirkningskraften dataspill kan ha på barns utvikling. Det kan se ut til at konfliktene ofte blir mer kroppslige snarere enn verbale, hos særlig gutter i 4 årsalderen. Informanten støttet seg til en studie når vedkommende nevnte hva som var typisk utviklingsnivå for 4-åringer. Ifølge studien som informanten refererte til har ikke gutter i denne alderen kommet til det utviklingsnivået der de klarer å skille mellom fiksjon og virkelighet. Et typisk eksempel på dette er spill der figurer går i oppløsning og bygger seg sammen igjen på egenhånd. Informanten opplyste videre at dette kan føre til at barn ikke får et reelt forhold til konflikter. Som følge av det brede spekteret innenfor empirien vår har vi måttet avgrense oss, og derfor valgt å fokusere på de mest sentrale synspunktene vi opplever kommer til uttrykk. Dette er allikevel noe vi anser som aktuelt og interessant å undersøke videre, som følge av den digitale

samfunnsstrukturen barn sosialiseres inn i for tiden.

Litteraturliste

- Baumrind, D. (1966) Effects of authoritative parental control on child behavior: *Child Development*. Vol. 37, No. 4 (Dec., 1966), pp. 887-907 (21 pages).
https://www-jstor-org.ezproxy.uis.no/stable/1126611?sid=primo&origin=crossref&seq=6#metadata_info_tab_contents
- Brinkman, S. & Kvale, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk.
- Dale, E. L. (2018) *Om utdanning: Klassiske tekster*. Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.
- Evenshaug, O. & Hallen, D. (2000). *Barne- og ungdomspsykologi*. Gyldendal Akademisk.
- FN-sambandet (2022, 03.januar). *Demokrati og medborgerskap*. De forente nasjoner. <https://www.fn.no/tema/menneskerettigheter/demokrati-og-medborgerskap>
- Johansson, E., Fugelsnes, K., Mørkeseth, E. I., Röhle, M., Tofteland, B. & Zachrisen, B. (2015). *Verdipedagogikk i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: Forskrift om rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
- Skoglund, R. I. (2015). Barn og konflikter i barnehagen – sett i lys av Gert Biestas perspektiv på demokrati og pedagogisk virksomhet. I Brunstad, P. O., Reindal, S. M. & Sæverot, H. (red.). (2020). *Eksistens og pedagogikk: En samtale om pedagogikkens oppgave*. Universitetsforlaget.
- Öhman, M. (2012) *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.

Vedlegg

Intervjuguide:

Tema: Konflikter i barns lek.

Problemstilling: Hvilket syn har de pedagogiske lederne på konflikter i barns lek?

I denne undersøkelsen finnes det ingen rette eller gale svar, vi er interessert i hva dere tenker. Dersom du ønsker, kan du la være å svare på spørsmål.

Spørsmål:	Svar:	Observasjoner:
Hvor lenge har du jobbet som pedagogisk leder?		
Har du annen erfaring/bakgrunn? Har du annen utdanning og/eller arbeidserfaring fra barnehage?		
Hvor lenge har du jobbet i denne barnehagen og på denne avdelingen? <ol style="list-style-type: none"> 1. Har du jobbet i annen barnehage tidligere? 2. Hvordan er teamet du jobber		

<p>med nå organisert (hvor mange pedagoger, fagarbeidere og assistenter)?</p>		
<p>Hvor lenge har dere vært samme personalgruppe på avdelingen? - Hvor lenge har de ansatte jobbet i barnehagen og på avdelingen?</p>		
<p>Kan du si litt om hva du legger i begrepet konflikt?</p>		
<p>Kan du komme med eksempler på konflikter som kan oppstå i barns lek? 1. kan du si noe mer om dette 2. Kan du gi en mer detaljert beskrivelse av dette?</p>		

<p>Har dere noen felles strategi for hvordan dere håndterer ulike konflikter?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan? 2. Er dette felles på avdeling og/eller hele barnehagen. 3. Hvor lenge har dere jobbet med strategien? 4. Hvordan fungerer disse? 5. Hvordan har disse strategiene påvirket konfliktene? 6. Har dere prøvd andre strategier som ikke har fungert? Hvorfor fungerte det ikke? 7. Kan du si noe mer om .... ? 8. Kan du gi en mer detaljert beskrivelse av...? 		

<p>Tenker du at konflikter kan påvirke leken?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kan du gi noen eksempler på hvordan konflikter kan påvirke leken? 2. Hvorfor tenker du at...? 		
<p>Hvordan tenker du barns utvikling kan påvirkes av konflikter?</p> <p>Tror du barns utvikling kan påvirkes av konflikter?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan/hvorfor ? 	-	
<p>Hvordan snakker du/dere med barn om konflikter?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kan du gi eksempel på hvordan du/dere prater sammen med barn om de ulike konfliktene? 		

<p>2. Hvordan fungerer det å prata med barna om konfliktene?</p> <p>3. Har du tanker om hvorfor/hvorfor ikke det fungerer?</p> <p>4. Har du/dere forsøkt andre metoder?</p> <p>5. Hvordan fungerte disse metodene?</p>		
<p>Hvilken betydning tror du voksenrollen har for de ulike konfliktene?</p> <p>1. Hvordan tror du konflikten påvirkes av den voksnes tilnærming?</p> <p>2. Hva er det som gjør at du tenker dette?</p> <p>3. Hvordan tror du konflikten og barna påvirkes av hvordan man (velger å)</p>		

<p>håndterer konflikten?</p>		
<p>Hvilke verdier er du opptatt av å fremme i de ulike konfliktene?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor mener du at dette er viktig? 		
<p>Hva tror du ville skjedd om en voksen ikke hadde grepet inn i konflikter?</p>		
<p>Ser du på konflikter som hemmende eller fremmende?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor mener du det? 		
<p>Er det noe annet du tenker er viktig å få frem i forhold til dette tema?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hva? 2. Hvorfor? 		

Det var det vi hadde, tusen takk for deltakelsen!